

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82729,Biezanko-Czeslaw-Maria.html>
2022-09-30, 07:58

Bieżanko Czesław Maria

BIEŻANKO Czesław Maria (22 IX 1895, Kielce – 1986, Pelotas, stan Rio Grande do Sul, Brazylia), inżynier rolnik, entomolog. Syn Romana Eugeniusza, powstańca styczniowego i urzędnika ziemskiego w Kielcach, i Zofii Marii z domu Borzęcka-Stanka.

Po ukończeniu gimnazjum realnego w Kielcach w 1913 studiował w WSR w Warszawie, którą ukończył w 1915. Dalsze studia kontynuował na UW z zakresu chemii i historii naturalnej i na UJ z zakresu entomologii. Ostatecznie dyplom inżyniera rolnictwa otrzymał w 1923 na Uniw. Poznańskim. Podjął pracę naukową i dydaktyczną, jako st. asystent Zakładu Chemii Ogólnej wydz. rolniczo-leśnego Uniw. Poznańskiego; w 1927 w Poznaniu złożył państwowy egzamin pedagogiczny. W 1924 został stałym współpracownikiem Komisji Fizjograficznej PAU w Krakowie. W 1928 odbył podróż do Niemiec, Hiszpanii, Włoch i Francji w celach naukowych. W 1929 w okresie wielkiego kryzysu został wysłany przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Francji do pracy wśród tamtejszej Polonii. W 1930 to samo ministerstwo skierowało go do pracy nauczycielskiej wśród Polonii brazylijskiej. W Brazylii początkowo osiadł jako wykładowca chemii i historii naturalnej w mieście Rio Grande. Po przeniesieniu się do Kurytyby w 1933 podjął pracę na Parańskim Uniw. Federalnym. Ostatecznie w 1936 osiadł w Pelotas, zostając profesorem chemii i fizyki Wyższej Szkoły Agronomicznej (obecnie Federalny Uniw. Rolniczy). Na emeryturę przeszedł w 1965.

B. znany ze swych prac entomologicznych, już w czasie studiów pasjonował się tą dziedziną badań, w 1914 uczestniczył w pracach nad systematyzacją zbiorów owadów w muzeum w Kielcach. Koncentrował się początkowo na badaniach entomologicznych w dolinie Ojcowa. Po przyjeździe do Brazylii organizował wyprawy w celach

entomologicznych na teren Urugwaju, Argentyny, Paragwaju, Boliwii i południowej Brazylii. Zebrane kolekcje owadów i roślin ofiarował muzeom w Krakowie, Lublinie, Kielcach, Warszawie, Rydze, Londynie (British Museum), Paryżu (Muséum national d'histoire naturelle), Wiedniu (Naturhistorisches Museum), Berlinie (Uniw. Humboldta) i Nowego Jorku. W 1934 przekazał do Polski kolekcję, która zapoczątkowała zbiory entomologiczne Polskiego Związku Entomologicznego. Największa kolekcja stworzona przez niego pozostała na uniw. w Pelotas. Odkrył i opisał około stu nowych gatunków i podgatunków motyli tropikalnych. Dwa spośród nich zostały nazwane jego imieniem - „Biezankoia Strand” i „Biezankoia Skalski” i aż jedenaście podgatunków motyli, błonkówek, muchówek i pajaków otrzymało jego imię. Opublikował również około stu prac, w większości poświęconych owadom, m.in. *Motyle Ojcowa. Materiały do fauny łuskoskrzydłych ziem polskich* (1923), *Lepidoptera del Uruguay* (Montevideo 1966)

Już w 1931 B. podjął doświadczalne badania nad nowymi uprawami rolniczymi, przede wszystkim soją, aklimatyzując nasiona tej ostatniej, przywiezione z Polski. Prowadził je w stanie Parana w miejscowości Guarani das Missões, w znacznym stopniu zamieszkałej przez polskich imigrantów. Stał się też wielkim popularyzatorem uprawy soi w Brazylii. Początkowo uprawa rozprzestrzeniła się na terenie stanu Rio Grande do Sul, dzisiaj jest powszechną na całym południu Brazylii, która przekształciła się w kraj nie tylko w producenta, ale i eksportera soi w świecie.

Należał do wielu organizacji naukowych, m.in. Hiszpańsko-Portugalsko-Amerykańskiego Tow. Lepidopterologicznego w Madrycie, Akademii Południowobrazylijskiej w Rio Grande do Sul, a także Nowojorskiej Akademii Nauk. Za swoje osiągnięcia naukowe zarówno w dziedzinie entomologii, jak i nauk rolniczych wielokrotnie był odznaczany, w tym najwyższym brazylijskim odznaczeniem państwowym „Ordem do Cruzeiro do Sul” (Orderem Krzyża Południa), a w 1966 Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, otrzymał również doktoraty *honoris causa* uniw. w Montevideo i Uniw. Rolniczego w Pelotas, a w 1975 również Akademii Rolniczej w Lublinie. Miasto Pelotas nadało mu

honorowe obywatelstwo.

W 2013 ufundowano w Pelotas pomnik B. w Guarani das Missões.

G. Brzęk: *Brazylijski zoolog prof. Czesław Marian Bieżanko doktorem honoris causa Akademii Rolniczej w Lublinie*, „Przegląd Zoologiczny” t. 19, 1975 z. 4; B. Sadłowska: *Prof. inż. Czesław M. Bieżanko w Brazylii (1930–1975)*, [w:] E.S. Urbański: *Sylwetki polskie w Ameryce Łacińskiej w XIX i XX wieku. Uczeni, literaci, artyści, kler i wojskowi*, vol. 1, Stevens Point 1991, s. 82–84; W. i T. Słabczyńscy: *Słownik podróżników polskich*, Warszawa 1992, s. 36–37 (tu bibliografia); Z. Malczewski: *Słownik biograficzny Polonii brazylijskiej*, Warszawa 2000, s. 97–98 (tu bibliografia); *Noty biograficzne*, [w:] *Almanach entomologów polskich XX wieku*, pod red. M. Bunalskiego, J.J. Lipy, J. Nowackiego, Poznań 2001, s. 32; M. Bunalski, J. Nowacki, P. Sienkiewicz: *85-lecie Polskiego Towarzystwa Entomologicznego*, „Wiadomości Entomologiczne” t. 27 (2008), Suplement, s. 9; E. Podpłońska: *Muzeum kieleckie w latach 1908–1950*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach” t. 24 (2009), s. 18; R.T. Zaleski Trindade: *A soja e os colonos poloneses no sul do Brasil: o caso de Ceslau Biezanko e outros personagens (1930–1934)*, „História Unisinos” V–VIII 2018, t. 22(2), s. 254–263.

Krzysztof Smolana

[Poprzedni](#)
[Następny](#)